

Sygn. akt II Ca 1377/13

POSTANOWIENIE

Dnia 22 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Bednarek - Moraś (spr.)
Sędziowie:	SO Iwona Siuta SO Tomasz Sobieraj
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 roku w S.

sprawy z wniosku R. R.

z udziałem M. W., A. R., H. B., H. Z., L. R. i J. H.

o sporządzenie spisu inwentarza

na skutek apelacji wniesionych przez uczestników M. W. i H. B.

od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 28 stycznia 2013 r., sygn. akt II Ns 241/13

I. zmienia zaskarżone postanowienie w punkcie 2. w ten sposób, że oddala wniosek;

II. ustala, że każdy z uczestników koszty postępowania apelacyjnego ponosi we własnym zakresie.

Sygn. akt II Ca 1377/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie po rozpoznaniu sprawy z wniosku R. R., o sporządzenie spisu inwentarza postanowił: w punkcie 1. wezwać do udziału w postępowaniu M. W., A. R., H. B., H. Z., L. R. i J. H. w charakterze jego uczestników; w punkcie 2. sporządzić spis inwentarza po L. W., zmarłej w dniu 6 października 2011 roku w S., ostatnio zamieszkałej w S. przy ul. (...), przy czym wyznaczyć do tej czynności komornika skarbowego; w punkcie 3. ustalić, że koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd I instancji podał, iż zgodnie z art. 637 §1 kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) na wniosek tego, kto uprawdopodobni, że jest spadkobiercą uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą, albo wykonawcy testamentu, wierzyciela mającego pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy lub właściwego urzędu skarbowego Sąd postanowi sporządzenie spisu inwentarza. Nadto w myśl §1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy sporządzeniu spisu inwentarza (Dz. U. Nr 92, poz. 411 z 1991 roku), komornik lub inny organ, w którego okręgu znajdują się rzeczy podlegające zabezpieczeniu lub wciągnięciu do spisu inwentarza. Natomiast zgodnie z ust 2 organem, o którym mowa w ust. 1, jest urząd skarbowy (komornik skarbowy).

Sąd meriti wskazał, że przed Sądem Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie pod sygnaturą akt II Ns 2705/11 toczy się obecnie postępowanie mające na celu ustalenie kręgu spadkobierców i sposób dziedziczenia po L. W., nie sporządzono jednak dotychczas spisu inwentarza po zmarłej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd postanowił jak w pkt 2 sentencji.

Wydając orzeczenie w zakresie kosztów postępowania Sąd Rejonowy oparł się na przepisie art. 520 §1 kodeksu postępowania cywilnego gdzie wskazano, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Sąd przyjął, iż każda ze stron zainteresowana jest w rozstrzygnięciu w jednakowym stopniu. Zasadą w postępowaniu nieprocesowym jest, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie, co oznacza, że obciążają go koszty tej czynności, której sam dokonał, jak i czynności podjętej np. przez sąd w jego interesie. Uczestnik poniesie więc koszty zastępstwa, jeśli udzielił pełnomocnictwa procesowego adwokatowi, koszty dojazdu do sądu, opłaty sądowe związane z pismem, które wnosi, itp.

Zasada rządząca kosztami w postępowaniu nieprocesowym odbiega od reguły dominującej w procesie, w myśl której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi - na jego żądanie - wszystkie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zgodnie z art. 520 §2 k.p.c. możliwe jest stosunkowe rozdzielanie obowiązku zwrotu kosztów między uczestnikami lub obciążenie nimi jednego uczestnika (lub kilku wybranych), jeśli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub ich interesy są sprzeczne. Z kolei art. 520 §3 k.p.c. dopuszcza możliwość zasądzenia kosztów postępowania od uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone na rzecz uczestnika, który te wnioski negocował albo składał wnioski przeciwne.

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy nie stwierdził istnienia okoliczności uzasadniających odstępianie od zasady ponoszenia przez uczestników (którym jest również wnioskodawca) kosztów związanych ze swym udziałem w sprawie. Mając powyższe na uwadze, Sąd postanowił jak w pkt 3 sentencji.

Na marginesie jedynie Sąd zauważył, iż w przedmiocie kosztów sporządzenia spisu inwentarza sąd orzeka dopiero po ich powstaniu. Obecnie niemożliwe jest wydania decyzji, co do ewentualnego ściągnięcia tych kosztów z majątku spadkowego również dlatego, iż na obecnym etapie nie wiadomo czy majątek ten istnieje.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodzili się uczestnicy M. W. i H. B..

W swojej Apelacji uczestnik M. W. wniósł o „wykluczenie” spisu inwentarza przez komornika skarbowego i obciążenie wnioskodawcę kosztami postępowania. W uzasadnieniu apelacji uczestnik ten powołał się na to, iż wnioskodawca nie interesował się spadkodawczynią, nie odwiedzał jej w czasie choroby i nie był na jej pogrzebie. Nadto przedstawił on sytuację finansową wnioskodawcy i własną. Z uwagi na niskie dochody wniósł on o nieobciążanie go kosztami powstałym w związku z przeprowadzeniem spisu inwentarza przez komornika skarbowego.

Uczestnika H. B. zaskarżając powyższe postanowienie oświadczyła, iż nie jest zainteresowana spisem inwentarza po siostrze L. W.. Wniosła o nieobciążanie jej kosztami postępowania o sporządzenie inwentarza i nałożenie ich na wnioskodawcę. Przedstawiła ona też sytuację finansową wnioskodawcy oraz własną.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje uczestników doprowadziły do zmiany zaskarżonego, chociaż z innych względów niż podniesione w apelacjach.

Na wstępie wskazać należy, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd Odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże – powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 r., III CKN 812/98 i in.). Merytoryczny charakter orzekania Sądu II instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd wydaje orzeczenie uwzględniając stan sprawy istniejący na datę orzekania (art. 316 k.p.c.).

W przedmiotowej sprawie istotną okolicznością mającą wpływ na wynik postępowania był fakt, że już po wydaniu zaskarżonego postanowienia zakończyła się sprawa o stwierdzenie nabycia spadku po L. W. tocząca się z udziałem tych samych stron, co niniejsze postępowanie. Postanowieniem z dnia 15 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt II Ns 2705/11 Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie stwierdził, że spadek po L. W., zmarłej w dniu 6 października 2011 r. w S., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 28 listopada 2007 r. otwartego i ogłoszonego w dniu 15 lipca 2013 r. nabył w całości wprost mąż M. W.. Orzeczenie to jest prawomocne. Z treści ww. testamentu wynika powołanie do całości spadku M. W.. Testament nie zawiera żadnych zapisów, ani poleceń, nie został też wyznaczony wykonawca testamentu.

Powyższe okoliczności są między stronami niesporne, żadna ze stron ich nie kwestionowała nadto wynikają wprost z urzędowych dokumentów w postaci postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 15 lipca 2013 r., zarządzenia w przedmiocie prawomocności tego orzeczenia oraz testamentu z dnia 28 listopada 2007 r. znajdujących się w aktach Sadu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie Sygn. akt II Ns 2705/11. Wobec powyższego Sad Okręgowy dał im wiarę i poparł na nich swoje rozstrzygnięcie.

Wskazać należy, iż Sąd Rejonowy wydał swoje orzeczenie w czasie gdy trwało postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po L. W. i wówczas wnioskodawca należy do kręgu spadkobierców ustawowych, z tego względu na czas orzekania przez Sąd I instancji należało uznać, iż posiada on legitymację czynna o złożenia i popierania wniosku o sporządzenie spisu inwentarza po spadkodawczyni.

Obecnie jednak na dzień zamknięcia rozprawy apelacyjnej sytuacja ta uległa zmianie, albowiem prawomocnie orzeczono o nabyciu spadku w całości przez M. W. na podstawie testamentu. Z treści testamentu jak wcześniej wskazano wynika, że spadkodawczyni nie dokonała żadnych zapisów, ani poleceń, nie wskazała też wykonawcy testamentu.

Jest to istotne z uwagi na treść przepisu art. 637 k.p.c. określającego krąg osób, które uprawnione są do złożenia wniosku o sporządzenie spisu inwentarza. Legitymację do złożenia takiego wniosku posiadają: spadkobierca uprawniony do zachowku lub zapisobierca, albo wykonawca testamentu, wierzyciel mający pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy lub właściwy urząd skarbowy.

Wnioskodawca uzasadniając swój wniosek wskazywał jedynie na przysługujące mu jego zdaniem uprawnienie do zachowku.

Zgodnie z przepisem art. 991 § 1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

Jak wynika z powyższego wnioskodawca, jako brat spadkodawczyni, nie należy do kręgu osób uprawnionych do zachowku, dlatego też nie przysługuje mu aktualnie legitymacja czynna do złożenia wniosku o sporządzenie spisu inwentarza po L. W.. Wobec powyższego w oparciu o przepis art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono zaskarżone postanowienie

w punkcie 2. w ten sposób, iż wniosek oddalono. Skutkiem tego spis nie będzie sporządzony i nie powstaną z tego tytułu żadne koszty po którejkolwiek ze stron.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z przepisem art. 520 § 1 k.p.c. Sąd Odwoławczy nie dostrzegł w niniejszym postępowaniu żadnych okoliczności, które uzasadniałyby odstępianie od ogólnej zasady obowiązującej w postępowaniu nieprocesowym, iż każdy z uczestników ponosi własne koszty związane z jego udziałem w sprawie.